

Dl. Ramaseter Ró
1. Díszter 2. Ilc. 8.

X. évfolyam • 164. szám
1929. július 23. Kedd
* 5689. év Tamuz 15. *

Ára 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.
Str. Rog. Maria No. 35. Tel. 4-13

és a
LLOYD EXPRESS
Str. Gein No. 20. Telefon 14-55
hirdetési irodák vesznek fel

Zipstein és Rosenberg

Írta: MARTON ERNŐ

Ott voltam én is szombat délelőtt, a híres és immár hírhedt parlamenti jelenetnél, amikor Vlad kultuszminiszter kitessekkelt a nemzeti parasztpártból Rosenberg beszarábiai zsidó képviselőt. Együtt izgultam és együtt haberoztam fel a többiekkel, de a lelke mélyén hirtelen megszólalt egy hang, amely lecsendesítette indulataimat. Egyik percről a másikra kikerültem a tömegpszichózis hatása alól és kritikai állásba helyezkedtem az épen lezajlott eseményről szomban. A gyűlésteremben még magasán lobogtak a szenvvedélyek, porok szívaig töltötte be a levegőt, az elnök hasztlan rázta a esengőt, még az úles elüggesztése is hiabavalónak bizonyult a honatyák eleméntáris felháborodásával szemben, de én már a kritika hívós magaslataból néztem az egész színjátékot és — szinte restellen bevallam — egy szemernyi elégtétel-félet is éreztem.

Máig történt voltaképpen Landau zsidó képviselő a parlament tribünjéről ostromozta azt a torz törvényjavaslatot, amellyel Vlad kultuszminiszter meg akarja nyomorítani a zsidó hitéletet. Az egész képviselőház, Vlad kultuszminiszterrel együtt nyugodtan hallgatta a szónokot és az előadás folyamatosságát csak itt-ott szakította meg egy-egy obligát közbeszólás. Az atmoszféra nyugodt, vagy legalábbis parlamentáris. Egy kontradiktórius intermezzó során a kamara egy másik zsidó tagja: Rosenberg képviselő is közbeszól valamit. A mit mond, nem lényeges. Megismétli és megerősíti azt, amit Landau már elmondott. És ime, a miniszter magából kikelve, agrik fel helyéről és felelős államférfinál szokatlan szenvvedélyességgel kiáltja oda Rosenbergnek: «Ha nem tejszik magának a törvény, lépjen ki a pártból!» És amikor ellentmondások hangzanak fel, a miniszter többször ismétli tele torokkal: «Igen, akarodják a pártból!»

Két zsidó képviselő beszélt és milyen maskepen reagált Vlad miniszter a két felzólalásra? Az egyiket nyugodtan hallgatta végig, a másikat, aki pedig sokkal ártatlanabb dolgokat mondott, szenvvedélyes haragjában egész áradatával bozította el. Mi a különbség a két zsidó képviselő között? Az egyiket, mint zsidót, zsidó programmal választották meg, a másikat pedig mint a nemzeti parasztpárt tagja vonult be a parlamentbe. Jogi és parlamentáris szempontból ez a különbség egyáltalán nem teszi indokoltá a kétféle bánásmódot. Minden képviselő szabadon nyilváníthatja a parlamentben egyéni meggyőződését és Rosenbergnek is jogában volt megmondani véleményét a kultusz törvényről. A politikai pártok történetében egészen szokadlan jelenség, hogy valakit kiebrudaljanak a pártból azért, mert egy elszárgott és a pártra néző egyáltalán nem döntő jelentőségű kérdésben önálló véleményét mert hangoztatni. A szobanforgó esot annál kirívóbb, mert Rosenberg képviselő egy zsidó ügyhöz szólott hozzá, mint zsidó. Ez nemcsak joga, de mint önzetős embernek kötelessége is.

és mégis, Vlad miniszter úgy reagált Rosenberg közbeszólására, mint akit a darázs esipejt meg. A szent és sérthetetlen pártfegyelem forog veszélyben, mert Rosenberg más véleményen mert lenni, mint a miniszter. Rosenbergnek tehát pusztulnia kell a pártból.

Ha elmozdulunk a felületről és a probléma gyökereire fel ásunk, akkor ebből a szinupponatikus esetből mely tanulságot vonhatunk le az általános zsidó politika és a zsidóság politikai elhelyezkedése tekintetében. Emlékeztünkbe kell még idéznünk a kultuszjavaslat néhány nappal ezelőtt lezajlott szenátusi vitáját is, amely szintén értékes adatokat szolgáltatott a probléma megismeréséhez. A szenátusnak ugyancsak van egy nemzeti parasztpárti zsidó tagja, egy Zipstein nevezetű, aki azonban egészen más magatartást tanusított, mint Rosenberg. Dr. Ebner és dr. Niemerover szenátorok felszólalásai során Zipstein olyan magatartást tanusított, amely eltekintve a józtlés követelményeitől, egyenesen árujának minősíthető. Niemerover fő-

rabbi oda is kiáltotta az okvetőleukédó Zipsteinnak, hogy ezzel a magatartásával a zsidóságra nézve renegátta vált. Zipstein szenátor ugyanis, mint a nemzeti parasztpárt tagja, köve érezte magát a pártfegyelem által és csak természetesen, hogy abban tapsolt Vlad miniszter törvényének, mint a leghétróbasabb nemzeti-parasztpártiak.

Ezekben a jelenségekben teljes mélységben táruul fel előttünk az a méltatlan bántó és gyakran tragikus helyzet, amelyben azok a zsidók vannak, akik más nemzsidó politikai pártok keretein belül akarnak elhelyezkedni. Milyen öntudatosan, milyen szabadon, milyen bátran szólalhatnak fel a mi nemzeti zsidó képviselőink és szenátoraink minden szönyegen levő kérdéshez. Az egyetlen szempont, ami a politikai magatartásukat megszabja: a zsidó nép érdeke. De milyen helyzete van annak a zsidónak, aki más párt szárnyai alatt kerül a parlamentbe? Az események most megmutatták, hogy az ilyen zsidó politikus előtt csak két út áll: vagy áruul lesz, mint Zipstein, vagy kiebrudalják a pártból, mint Rosenberget. Mind a két út tele van belső ellentmondásokkal, konfliktusokkal és valóban önzetős ember nem járhatja ezen utak egyikét sem.

A nyugati demokratikus államokban, ahol a zsidóság arányszáma lényegesen kisebb, mint Keleten és ahol a zsidókérdés megjelenési formája egészen más, mint nálunk, még elképzelhető, hogy egy-egy zsidó politikus nemzsidó pártok keretei között futja meg karrierjét, de a keleti államokban, közöttük Romániában is, ahol a zsidóság akarva-nemakarva, mint nemzeti kisebbség kénytelen elhelyezkedni, ez hova-tovább a lehetlenségek birodalmába fog tartozni. Ma még akadnak Zipsteinek és Rosenbergek, de holnap már egyrészt a pártok fognak rájönni arra, hogy a Zipstein-féle alakokra nincsen szükségük, másrészt pedig a Rosenbergek fogják felismerni, hogy sem zsidó, sem emberi önzetükkel nem egyeztethető össze a más pártokhoz való tartozás. Dr. Majer Ebner igen szellemesen „eingeschriebene Juden“-nek nevezte el azokat a zsidókat akik nemzsidó politikai pártokba irakoztak be. Bukovinában ezt a kifejezést ma már, mint megbélyegző jelzőt alkalmazazzák. Előbb-utóbb el fog érkezni az idő, amikor az egész romániai zsidóságra fog eszmélni az „eingeschriebene Juden“ politikájának kárhózasos és megzsegyenítő voltára.

Több mint husz törvényjavaslatot terjesztenek szombatig a parlament elé

A megszűnésre ítélt minisztériumok miniszterei görcsösen ragaszkodnak tárcáikhoz

(Bucuresti-Bukarest, július 22. Az Uj Kelet tudósítójától) A kormány tagjai szombat délelőtt Curtea de Argesben voltak, ahol résztvettek a Ferdinánd király halálának második éves évfordulója alkalmából rendezett emlékünnepeken. Curtea de Argesből visszajövet a kormány tagjai Mantu szalonkocsijában minisztertanácsra gyűltek össze, amelyen megállapították, hogy mely törvényjavaslatokat terjesztik be még ebben a szesszióban a parlament elé, függetlenül attól, hogy lesz-e idő megszavazásukra, vagy sem. Az e hét folyamán beterjesztendő törvényjavaslatok közül különös fontossággal bír az új vámtarifatervezet, amelynek általunk közölt revíziója már meg is történt. A minisztertanács határozata értelmében egyébként az egyes minisztériumok a következő törvényjavaslatokat terjesztik a kamara elé:

Az új törvényjavaslatok

A belügyminisztérium a szenátus elé terjeszti a közigazgatási reformot és Bukarest város reorganizációjáról szóló törvényjavaslatot.

Az igazságügyminisztérium beterjeszti a börtönök újjászervezéséről s a mezőgazdasági gépek eladásáról szóló törvényjavaslatokat.

A pénzügyminisztérium az állami könyvvezetés reorganizációjáról, a legfőbb számvevőség újjászervezéséről és a járadékpapírok szabad forgalmáról szóló törvényjavaslatokat terjeszti a parlament elé.

A közlekedésügyi minisztérium beterjeszti a posta reorganizációjáról és a ki-

kötők autonómiájáról szóló törvényjavaslatokat.

Az ipar és kereskedelemügyi minisztérium beterjeszti az új vámtarifatervezet és a tőzsdék reorganizációjáról szóló törvényjavaslatokat.

A földmívelésügyi minisztérium törvényjavaslatot terjeszt be a földmívelésügyi hitel megszervezéséről, a falusi birtokok (javak) szabad forgalmáról és a felsőbb mezőgazdasági oktatás megszervezéséről.

A közmunkaiügyi minisztérium beterjeszti az új uttörvényt, a közoktatásügyi minisztérium az egyetemi katedráknak, az egészségügyi minisztérium pedig az állami sorsjáték megteremtésére, a fogászat megrendszabályozására és a fizikai oktatás újjászervezésére vonatkozó törvényjavaslatokat.

Vlad Aurél ragaszkodik minisztériumához

A régenstanács egyébként szentesítette a minisztériumok átszervezéséről szóló törvényjavaslatot, amely ugyancsak ezen a héten kerül a parlament elé. Mint azt már több ízben megirtuk, a törvényjavaslat hét minisztérium megszüntetéséről rendelkezik. Érthető, hogy a kormányból kikerülő miniszterek körében meglehetősen lehangoltság uralkodik és a miniszterek, akik máról-holnapra elveszítik az excellenciás címet, nagy erőfeszítéseket tesznek az irányban, hogy tárcájukat megtarthassák. A leginkább, ugylátszik, Vlad Aurél ragaszkodik a miniszteri stábulához. Vlad memorandumot készített,

amelyben azt fejtegeti, hogy a kultuszminisztérium megszüntetése súlyos károkat okozna az államnak, mert az önmagukra hagyott egyházak anarchikus állapotot teremtenének.

Pan Halippa is

Ugyancsak ragaszkodik a minisztériumhoz Pan Halippa is, aki eddig Beszarabia minisztere és közmunkaiügyi miniszter volt. Szerencsétlenségére az új törvény mindkettőt megszünteti. Hirszerint Pan Halippa akciót indított a beszarabiai parlamentárok között, akiket arra akar rávenni, hogy követeljék Mantutól Beszarabia reprezentációjának a kormányban való megtartását. Híre járja annak, hogy a tervbevetett hét minisztériumon kívül a közlekedési minisztériumot is megszüntetik, melyre a CFB és a posta autonómiájának megszavazása után nem sok szükség van. A kikötő-igazgatóságot és a hajózási igazgatóságot, melyek gazdátlanok maradnának az iparügyi minisztérium hatáskörébe utalják át.

A tisztviselők is elégedetlenek

Az új törvény nemcsak a minisztereket, de a minisztériumi főtisztviselőket között is általános elégedetlenséget váltott ki. Az új törvény ugyanis megszünteti a vezérigazgatóságokat. A jelenlegi vezérigazgatók megtartják címüket, de mint beosztott tisztviselők fognak működni. Nyugdíjaztatásuk után állásuk végleg megszűnik. A törvény a jövőben az igazgatókat is felelősé teszi minden általuk referált és approbált aktáért.

Legjobb és legolcsóbb a

beretvap (ng)

Csak ezt vásároljatok!

A MacDonalld kormány új vámokat léptet életbe az angol munkanélküliség leküzdésére

Nagyrányu program a munkanélküliség ellen felvett harcban

Londonból jelentik: A második MacDonalld kormány programja majdnem minden tekintetben azonos az első MacDonalld kormány programjával. A kormánynak a trónbeszédben ismertett programja kettős jelentőségű és pedig politikai téren a béke és a népek meg egyezésének a hangoztatása, másrészt gazdasági téren a munkanélküliség programjának a megoldása. Thomas, az angol munkáskormány titkos pécsetőre minden tekintetben praktikus megoldásokat keresett a munkanélküliség problémájának a megoldásánál. Thomas a munkanélküliség megoldásánál tisztán angol nemzeti kapitalista álláspontot helyezett el, amikor az első felszólalásában azt követelte, hogy az angol állami és a községi versenytárgyalások alkalmával az angol ipart a külföldi iparral szemben nagyobb előnyben részesítsék. Eddig ilyen kijelentés még nem hangzott el angol miniszter szájából s az angol töké képviselői nagy megnyugvással vették tudomásul Thomas álláspontját. Thomas miniszter bejelentette azt is, hogy az angol vasutak az eddigi talpfák helyett vastalpakokat fognak használni, ami által az angol vasipar is sokal nagyobb mértékben lesz foglalkoztatva, mint eddig és a fára kiadott pénzt ezentúl az angol vasgyárak fogják majd felhasználni. Ebben a kérdésben a jugoszláv faipar is érdekelve van, mert Anglia eddig igen nagy mennyiségben vásárolt talpfát Jugoszláviában. A kormány azonkívül elhatározta, hogy az eddigi lokomotív- és vagongyárakat is fel fogja frissíteni, mert már számos európai állam túlhaladta Anglia vasúti felszerelését.

Ami a közmunkákat illeti, az angol kormány igen nagy pénzüsségeket akar a közutak építésére fordítani. Az állam új utak építésére 37 millió fontot irányoz elő. Azonkívül számos eddig elhanyagolt lecsapolási munkát akarnak elvégezni és az erdősítés terén akarnak még nagyobb szabású reformokat megvalósítani.

A kormány ezenkívül német mintára meg fogja alakítani az export előmozdítását szolgáló export hitelintézetet melynek az lesz a célja, hogy a kivitelt dolgozó gyárakat hosszú lejáratú és olcsó kölcsönökben részesítik. Az angol kormány el akarja érni azt is, hogy az an-

gol gyárosok csakis a brit birodalom területéről vásároljanak anyagot. Így, ami a gyapot termelését illeti, ebben a tekintetben a kormány nagy koncessziókat akar a termelőknek juttatni és ezen a téren Anglia függetleníteni szeretné magát az amerikai versenytől. A gyapot-

termelés előmozdítására az angol kormány a gyárak részére egy millió font évi szubvenciót fog megszavaztatni.

A kormány azonkívül elő akarja mozdítani az angol munkásoknak a gyárakba való kivándorlását. Thomas miniszter a legközelebbi jövőben Kanadába fog utazni és tanulmányozni fogja, hogy az angol mezőgazdasági és ipari munkások kanadai kivándorlásának az útjába nem hárnak-e nehézségek.

Ami a széntermelését illeti, ebben a tekintetben a kormány most dolgoz ki javaslatot, amely az egész szénbányászati új alapokra akarja fektetni. A munka-

idő kérdésében is új reformokat akar a kormány megvalósítani. A hét órás munkaidő bevezetése kérdésében azonban a kormány még mindig nem foglalt határozott álláspontot. A munkáskormány új ipari vámokat fog életbeléptetni és az eddigi iparvámokat fel fogják emelni. Így keztyűkre, izzólámpákra, porcellánárra, késárakra stb. a kormány magasabb vámokat fog kivetni. A munkáskormány a választások alatt hirdette elvét, amely bizonyos vámtételek megszüntetését hirdeti, nem fogja végrehajtani, hanem előbb megvárja, hogy az új ipari vámoknak milyen hatásuk lesz a munkanélküliség enyhítésénél.

Több száz rendőrtisztet bocsájtanak el az új törvény alapján

Kinevezték a bizottságot, amely a rendőrtisztek helyzetét revideálja

(Bucuresti-Bukarest, július 22. Az Uj Kelet tud.) A Monitorul Oficial legújabb számában közli a rendőrség újraszervezéséről szóló törvény szövegét. Ugyancsak a hivatalos lap közli, hogy a törvény alapján a kormány bizottságot nevezett ki, melynek feladata az összes rendőrtisztek képzésének, előképzésének és előléptetési feltételeinek revíziója lesz. Ismeretes ugyanis, hogy az új törvény egyetemi végzettséget kíván az újonnan kinevezett rend-

őrtisztektől. A régiek szerzett jogait respektálja ugyan, de az illetők rangjuk megtartása mellett alacsonyabb beosztást fognak kapni, amennyiben előtanulmányaik nem volnának kielégítőek.

A Monitorul Oficial szerint a bizottság elnöke D. R. Joaniteanu belügyi államtitkár, tagjai pedig Perietzeanu és Victor Delen képviselők, Iuliu Pascu, a legfőbb törvényhozási tanács tagja. Peul Negulescu egyetemi tanár, Stan Ema-

noil, a sziguranac vezérigazgatója és Nicolaeu tábornok, Bukarest rendőrprefektusa. A bizottság feladata lesz annak megállapítása, kik kerülnek ki az új törvény alapján a rendőrség kötelességéből és a megmaradt tisztviselőknek milyen beosztást adnak.

Hir szerint az új törvény alapján több száz rendőrtisztet fognak elbocsátani, vagy alantasabb hivatalokat betölteni velük.

Kit kell ezidén a Nobel-díjjal kitüntetni?

Egy orvos korszakalkotó fölfedezése

Írta: D. WOLFGANG WEISL

I.

Az Uj Kelet hírt adott arról a korszkos orvos fölfedezéséről, amelyet Sauerbruch professzor Berlin orvosi szövetségének ülésén tartott néhány nappal ezelőtt. Sauerbruch jelentette, hogy alapján véve nem az ő találmánya a tuberkulózisnak és lupusznak étrendi uton való gyógyítása, hanem dr. Max Gerson biofeldí orvosé. Az ezt érthető feltűnést keltett az egész világon. Dr. Wolfgang Weisl, a világhírű utazó publicista aki mellesleg orvos is, a következő érdekes cikksorozatban számol be a nagy fölfedezésről:

Nehéz dolog józan szavakkal kifejezni ennek a hatalmas fölfedezésnek a jelentőségét. Tudjuk, hogy Finsen mutatott rá annak a lehetőségére, hogy a lupust gyógyítani lehet kvarevilágítás révén és ez a fölfedezése szerezte meg számára a Nobel-díjat. Már most meg kell állapítani, hogy dr. Gersonnak kell a legközelebbi Nobel-díj nyertesének lennie, már csak azért is, mert rámutatott ennek a borzalmas bőrbetegségnek lámpák és orvosságok nélküli gyógyítására. A Gerson-féle kezelés azonban nemcsak lupust tud gyógyítani, hanem a szont és egyéb tuberkulózist is. Ez a tény az egyszerű biofeldí orvost egy csapásra az emberiség jövevői közé emeli.

Véletlen, vagy isteni rendelés

Azonban, mint minden a világon, véletlen, vagy isteni rendelés, éppúgy véletlen az is, hogy Gerson rájött a nagy feladatok ilyen egyszerű megoldására. Gerson ugyanis diákkora óta fejfájás szenvedett és a baja elleni gyógyszer keresése közben bukkant rá a nagyértékű orvosi fölfedezésre.

Gerson 1905-ben tette le a doktorátu-

sát, azután Albert Frenkel professzor tuberkulózis osztályán, később pedig Krönig professzor tudódiagnosztikai intézetében dolgozott, ahol 1909 óta Magnus Lévy helyettesítette. Magnus Lévy az anyagcsere zavarait kutatta és eközben a fiatal Gerson napról-napra lemérté azokat a klórmennyiségeket, amelyek a vesebajosok, a cukorbetegesek, a szuiban megbetegedettek kiválasztottak Gerson úgy találta, hogy nemesek ezek szenvednek a klórkiválasztódás rendszertelenségében, hanem az ideges, a hisztériás és tuberkulotikus betegek is.

A szervezet klórja

Míg a normális ember vizelet napról-napra 20-25 gram klórt mutat ki, ezeknél a betegekél megtörténik, hogy mindössze 5-12 gram klór a kiválasztódás mennyisége. A betegek akkor Gersonnak megmondották, hogy mindig rosszul érzik magukat, valahányszor kevesebb a vizeletük, Gerson megfigyelése közben ösztönyszerűen tapasztalta a két tünet közötti kapcsolatot. Minthogy a szervezet nem tud kiválasztani elegendő klórt, bizonyára valahol visszamaradt a testben és minthogy a betegek ekkor rosszabbul érzik magukat, bizonyára a visszamaradt klór okozza ezt a rosszulérett és ezzel későbbi fölfedezésének első lépését tette meg.

Vegetárius koszt

Minthogy ő maga is öröklött fejfájásban szenvedett (előtte anyja, nagyanyja és ikapja is ilyen betegségben szenvedett) dr. Gerson vegetárius-kosztal próbálta elhárítani migrén-rohamját, amelyek minden két-három évben visszatértek, erős hányást okoztak és a fiatal orvos nemesek az ételeket adta ki, hanem nagymennyiségű epét is. Hiába keresett bajára a legnagyobb professzoroknál gyógyulást. Végül két olasz orvos

javaslatára vegetárius kosztal élt és igyekezett ezt a husnélküli életmet is alaposan megválasztani.

Az volt a meggyőződése, hogy az ilyen öröklött migrén csakis szervezeti betegség lehet. Így tehát magát a szervezetet meg kellett változtatnia, miután az orvosságok cserbenhagyták. Először szigorú vajas és tejdiétát tartott, amikor ez nem használt, akkor ráért a gyümölcs, saláta és a kenyérszalma, amelyet ezután kiegészített tojással és tejjel.

Minthogy ezek a diéták sem jelentettek különös gyógyulást, Gerson arra a gondolatra jött, hogy bizonyára nála is, mint többi pácienseinél klórfőlölegek maradtak a szervezetében. Heteken kurtatta önmagát és akkor igazolva látta gyanúját. Kimutatta saját magánál, hogy klórkiválasztódása minimális és a további kísérletezései során úgy vélekedett, hogy jó lesz, ha a klórt esőkkenti étkezésében. Minthogy a klór nátriummal együtt képezi a konyhasót, összekombinálta a vegetáriánus kosztot — só nélkül.

Most már javulás állott be és utána teljes gyógyulás. Gerson első eredménye: hogy saját migrénjéből kigyógyult.

Gerson most már más pácienseinek, a kik főfájásról panaszkodtak, szintén új diétáját ajánlotta. Ezután megfigyelte, hogy tuberkulotikus betegek közül sokan szuevednek fejfájásban. Charkot francia professzor már régebben rámutatott a tuberkulotikusok az idegbajosok, és a csuzos megbetegedések közös diszpozíciójára. Ez Gersont arra a gondolatra vezette, hogy a migrén és más idegbetegségek közös okokból indulnak ki, tehát közös diétával kezelhetők. Ez pedig mindenekelőtt a klórnak a szervezetből való elvonása volt.

Kolozsvártól 8 km-re urlaszonyánál 2 uridő orth. kóser ellátással jutányosan nyaralhat. Szamospart, hegyvidék, portmentes levegő. Cím a kiadóhivatalban.

Értesítés!

Megnyilt Bucureştiiben, a főváros központjában a

„Hotel Venetia“

Str. Pictor Grigorescu 12. szám. A királyi palota mögött. — Bejárat a Calea Victoriei.

100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hideg- és melegvíz. Lift, fürdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. Utazó urak a tarifából 25% rabatot élveznek. Tisztelettel

„Venetia-szálloda“ vezetősége MOISESCU tulajdonos.

Cá

Az uja

(Cluj-Kolozsvár) A hírek, amelyek berlini sajtóknak hoznak tiszta képet egyrészt arról, hogy a fokkal súlyosabb részben azonban gazdasági háttérrel rendelkezők pedig kate-

A társ

Páris, július 22. A da nanking a délkeleti adott ki a mentén a ban az orosz dást intézt után. A gy

madás köv Sanghai los részről kingi kormány katonai sen felé a határ össze elővis irreguláris

Páris, július 22. Csang-Kai-elnök megkérte minisztereket parancsok menteként tájékoztatni a mar

erősítésére. Attól tartanak, hogy a

Cá

London, július 22. jelentések a borkor Mar a mandzsuri réket. Tegnap orosz kormány azokkal a reguláris e granickaját

Londonban gáztámadás nyulni.

Csang-Kai-elnök egységesítet a vörös mert máske mi újjászülésére. Kínán a külföldi börtön szer Kina nem a nemzetbe

Kiadó szoba, könyvetni háztul

Po

tü

Fisc

Str. En

Telef

Kánikulai szenzációk a kolozsvári rendőrségen

(Cluj-Kolozsvár, július 23. Az Uj Kelet tud.) Kolozsvárra határozottan rájött a jó meleg, elomló nyári unalom. Ez az az idő, amikor az Adrián saját tudósítónk jelentése szerint megjelenik az első cápa, amikor Janus-arhu ikrek szoktak születni és Amerikában egészen megbízható jelentések szerint 1005 embert üt meg naponta a hóguta.

Valami végtelen ájul hangulat ez s ami a bűnügyi riportázt illíti, a rendőrség a bűnügyi információk irójában direkt a sajtó részére már rég elkészítették volna az „in Westen: noch nicht neues“ feliratu táblácskát.

Valami azonban mégis történik; igaz kicsi dolgok ezek, azonban nagyvárosiasodó Kolozsvár szociális életével foglalkozók számára érdekes adatokat jelentenek egy fejlődő, de csak lassan nyugatiasodó város életmegnyilvánulásainak kikonstruálásához. Ime egy pár apróság, csokorba szedve:

A kolozsvári polgárt megtréfálják

Kolozsvárt a bűnügyi statisztikák összeállítását a lokalpatriotizmus jóleső büszkeségével szokták megállapítani, hogy a kolozsvári polgárság rendszerét. Végeredményében ebben nincs is semmi különös. Így is kellene legyen. A baj azonban ott van, hogy alapiában véve mégis így. A kolozsvári ember nem is olyan rendszeres. Talán egyáltalán nem is az. Itt az emberek félnek. Direkt félnek. A rendőrtől, kinek kezében ott van a kutyakorbács, a csendőpajmulól, amelynek oldalán ott esilög még mindig a háborus idők emlékeztető szurony. Félnék a karhatalomtól és igyekeznek úgy rendezni a dolgot, hogy a sok rendelet, törvény, reorganizáció és decentralizáció szövevényes rendszerbe valahogy meg ne botoljon. Kolozsvár a békes polgár eme gyáva félénkségig menő „rendszeretét” akarta megtréfálni pár fiatalember.

Kudor Ferenc, aki az éjfél órákban hagyta el emelkedett hangulatban az egyik Jókai-uccaj vendégját, elfogadta társával, hogy végigrazzizzza az egész Dórk Ferenc-uccat. Leült tehát a Fő-ter sarkára és az első párókelő előtt szikamena-tisztviselőnek adta ki magát és a szegény embert formálisan leigazolta. És így ment ez végig. Mire a Hunyadi-terre ért a vállakozó szellemű Kudor, libasorban már egy egész kis csapat követte. A razzia szenzációk eredmény-

nyel kikerült. Zárulni azonban még szenzációsabban záródott, amennyiben a posztoló rendőr a razzizáló Kudort is leigazolta és a lestopolt társaság zajos ünneplése mellett a rendőrségre kísérte. Annál is inkább, mivel iratai abszolút nem voltak rendben.

Nos hát, aki azt hiszi, hogy a rendszeretire alapozva ilyen vicceket meg lehet kísérni, az nagyon téved. Kolozsvárt az emberek félnek. Ez az igazság.

Egy fekete autó kerestetik

Az újságolvasó közönségre a nyomtatót bejünk valami hallatlan szuggesztív ereje van. És különösen áll ez az újság betűire. Például: a kolozsvári periferiákon az utóbbi időben sok apró-cseprő kis lopás történt. Amolyan csirke-lopások. Mert hát mi más is lehetne manapság a külvárosokban még lopni. Csodálatos, hogy egyáltalán lehet még ma itt ezt a mesterséget űzni. A csirke-lopások szinte minden éjjel sorozatosan megismélelődnek. Az egyik lap, nem tudni milyen információk alapján, megírta, hogy egy fekete autó, elől egy kis piros lámpával, éjjelente végigjárja a külvárosokat és az autó három fekete-csuhás utasa fekete álarccal így tartja rettegésben a külvárosok lakosságát. Hogyha már auto, akkor miért éppen fekete és miért vörös lámpával és miért három fekete-csuhás emberrel, ezt egész biztosan a riportot író kollégánk sem tudná megmagyarázni. Bizonyos azonban az,

KÉRJE MINDEN ÜZLETBEN

EZT A

SELYEM HARISNYÁT

Odette
TARTÓS,
MOSHATÓ

hogy elhitték neki. Ma a külvárosokban, ahol lopás történik, mindenkinek a fekete autós banditákat szimatolja a tett mögött. A rendőrség ezzel szemben kompromittált ki, amelyben határozottan állítja, hogy nincs fekete autó. Azonban könnyebb egy nyári kacarat elszűnti, mint azt visszavonni. A külvárosi lakosság most már csökönnyesen ragaszkodik a fekete autó létezéséhez. A fekete autó legutóbb vasárnap éjjel a Tamás András-uccában Antouj nevű fűszeres látta. Éjfél-táján — mondja teljesen megrémülve — egy fekete autó állott meg az ablakom előtt és pisztán láttam hogy három ember szállott ki belőle. Mire azonban kimentem, az autó továbbrobogott.

A szegény ember nem érzi biztonságban az életét és rendőri testőrséget kér. Tisztára tömegszuggesztív esetek. A legjobb volna, ha az az újság, amelyik legelőször írt a fekete autóról, kijelentené, hogy nyári kacaról van szó. Azonban ma már azt sem lehet megállapítani, hogy melyik írt a fekete autóról legelőször.

A szamosfalvi strandon egy pár ember megtréfaoltak

Az alábbi eset már Szamosfalván történt.

A faluban az utóbbi időben a notabilitások előszeretettel rendeznek minden adott alkalmankor ünnepeket és ceremóniákat. Szamosfalván a vasárnapi nap folyamán kezdtek meg a Jósika-birtok kisajátítását. Természetesen megint volt nagy ceremónia, amit azonban a parasztok értetlenül néztek és erősen követelték a már vasárnaponként kijáró táncot. Tekintettel azonban, hogy már fogytak voltak a fehérszékelyek, valamelyiknek az a bizarr ötlete támadt, hogy kimennek a Stanca-féle gyógyfürdőre és ott próbálnak egy pár hölgyet verbuválni. Meglehetősen emelkedett hangulatban az emelkedett hangulatban levő társaság beismert a strand területére, előbb a homokból, majd pedig a vízből próbálták előráncigálni a meglepett fürdőző hölgyeket. Ezeknek azonban sehogyan sem volt kedvük táncra perdülni. Természetesen, ehhez a férfiaknak is volt egy-két szavuk, rövidesen olyan véres táncoltatás támadt, amelyre a kolozsvári táncmulatások történetében igazán nem volt példa. Az elájult hölgyeket a medence vizében kellett életre kelteni. (m)

Vlad miniszter szerint a zsidóság áldani fogja emlékét

Hans Ottó Roth obszruált a közigazgatási javaslat ellen, de Vajda Brandsch Rudolfon keresztül megegyezett a németekkel. A szocialisták nem vonultak ki a Kamarából

(Bucuresti-Bukarest, július 22. Az Uj Kelet tud.) A kamara ma délelőtti ülésén folytatták a kultuszreform módosító javaslatának vitáját.

Rosenberg a szombaton történetekre visszatérve, kijelenti, hogy a zsidó lakosság intenciója egységes szervezet. Nem fegyverrel kormányozható, de viszont nem szavazhat meg egy olyan javaslatot, amely a zsidó lakosságot elégedetlenné teszi. Vlad kijelentését helytelenítünk, mert a többség nem lehet a miniszteri széknek vak eszköze. Vlad miniszter szavait ezért nem tekintheti megmondottnak.

Vlad Aurél kultuszminiszter szerint a zsidó lakosság a javaslat mellett van és áldani fogja annak szerzőjét. Az ortodoxok és spanyol-zsidó hitközségek uniója is helyesli a betervezett módosításokat amelyeket minden felvilágosodott zsidó kívánatosnak tart. Aki a módosítások ellen szavaz, az az alkotmányos fundamentális elveivel jut ellentmondásba.

Rosenberg megismélti kijelentéseit és reményét fejezi ki, hogy a parlament tagjának elvei és méltósága az ő álláspontjának fognak igazat adni.

A kamara ezután megszavazta Barniste Valér és Albini Aurél írók özvogyainak 10.000 lejes havi kegydíját, majd megszavazta a fogházak reorganizációjáról szóló javaslatot.

A kormány és német párt között lefolyt tárgyalások eredménye alapján a közigazgatási reformjavaslaton több fontos módosítást eszközöltek a falvak s városok közigazgatására vonatkozólag a német párt kívánságai értelmében. Ennek következtében a német párt nevében Brandsch Rudolf kijelentette, hogy a párt elfogadja és megszavazza a javaslatot.

Brandsch Rudolf egyébként ma a következő nyilatkozatot tette:

— A közigazgatási reform a romániai németek körében bizonyos aggodalmakat keltett, de a kormány ezeket eloszlatta az összes pontokra vonatkozólag és a belügyminiszter a parlament ülésén kijelenti, hogy a kormány nem fog a lakosok akarásával szembefordulni ott, ahol a helyi közigazgatás bebizonyítottan jó. A nyelvi problémára vonatkozólag hivatalosan közölte a kormány, hogy összel betervezzük a kisebbségi törvényt és ez az egész nyelvi kérdést szabályozza. A közigazgatási reform egyik-ként jelentős haladást jelent a közelet demokratizálódása és decentralizációja felé és szakit az eddigi centralisztikus rendszerrel. A törvény fontos lépést jelent az ország politikai fejlődésében is és különösen értékesnek kell tekinteni a helyi autonómiák megeremtését, amelyek az államorganizmus természetes forrásának tekintendők.

Vajda Sándor belügyminiszter kijelentette az Adeverulnak a következőket:

— Hans Ottó Roth merev magatartásával nehézségeket szerzett, de Brandsch Rudolfnak, ennek a kiváló tehetségű politikusnak jóakarata és tapintatossága révén megegyezésre tudunk jutni. Bebizonyult, hogy nem lehetséges megértés és együttélés a románság és a kisebbségek között, ha a felmerülő problémákat merev határozottsággal vizsgáljuk. Senkinek sincs megengedve, hogy magát az államban levő determináns fak-

toroktól izolálja és azoknak, akik ezt az intenciójukat nyilvánították, hogy megegyezés jöjjön létre, — mint Brandsch is, — azoknak csak szerencsekívánataikat fejezhetjük ki — fejezte be Vajda.

Miután a kamara tegnapi ülésén elvetette dr. Pistiner szocialista képviselőnek a közigazgatási javaslatához benyújtott indítványát, a szocialisták ki akartak vonulni a javaslat további megvitatásától. Vajda belügyminiszter ma hosszabb megbeszélést folytatott a szocialisták vezérével és ennek alapján a szocialisták elhatározták, hogy megváltoztatják döntésüket és továbbra is részt vesznek a vitában, amennyiben a miniszter megígérte, hogy kívánságuknak eleget fog tenni a szenatus ülésén történendő megvitatás alkalmával.

Zsidó Ifjusági könyvek:

Oszkár bácsi zsidó meséi — 30 lej
Sas Irén: Kolmidre — — — 30
Bar-Kochba (Eibesztélések, versek, szindarabok gyűjteménye) — — — — — 60

Kaphatók az Uj Kelet könyvostályában. (A pénz előzetes beküldése esetén portómentes szállítás.)

10könyv 100 lejért.

Az UJ KELET könyvostályának olcsó könyvsorozata.

Knut Hamsun: Őszi csillagok (Regény). 104 lap.

Révész Béla: Orkán. (Eibesztélések). 108 lap.

Forró Pál: Királyi szeretők. (Eibesztélés k). 90 lap.

Dr. Pfejfer Zsigmond: Hipnozis és szuggesztio. 88 lap.

Perfal: Bűnhődés. (Reg.) 160 lap.

E. Mitchell: Összeesküvők. (Regény). 172 lap.

Könyv Ady Endréről. 136 lap.

A köztársaság Pompadourja. (Hires bűnesetek) 80 lap.

Hedensterna A.: Jönsson ur emlékei. (Regény). 88 lap.

Nagy Imre: Zsidó viccek és anekdoták gyűjteménye.

A tíz könyv ára 100 lej és megrendelhető az UJ KELET könyvostályában. (Utánvétellel 12 lej portóköltség.)

Magyar Színház

Magyar Színház

Ma, kedden, július hó 23-án este 9 órakor:

Salamon Béla

bucsu-estéje válogatott műsorral!

Bete

Bu

an és

Uj

(Bucuresti Kelet tudós miniszteri az egyetem szülő törvény általán nem sztan annak amelyet a mok egyönt szellemében vezettek, a javaslat leh

Nem les mindjárt az miniszter volt lekek a közö tanak elkés ismeretes, a kának egy tivunna és e szelekciók e szellemi pr erősödő fo dik a negy éves gyer az első kis folytatódik do második majd a het bakkalaurea szelekcióra get, sőt, h kapja a leg

Az új egy iratkozások intézkedik tóknak felvé tal meghat kalaureátus Ha a felvé haladják a má, akkor lauréatus dia" alapja cionálását

Ennél a rül meg ke a rendelkez lit a magya hoz, és nag kisebbségek utolsó sorba intézkedés

Mert ün reátusi törv ban egy na utána kiala den körülm rohájtási ut ják. Mi tisz csak ez a k volt az, a bukási ará nagyon jól végrehajtás szám jóva öltött volna sem elrojt e végrehajt

Kén sal accu minden erő nekki Ullma vegyáru im

Beterjesztették az egyetemi oktatás reorganizálásáról szóló törvényjavaslatot

Burkolt numerusz klauzusszal fenyeget az új törvényjavaslat,

amely korlátozza az egyetemi hallgatók számát és az érettségi médiája alapján tölti be a diszponibilis helyeket

Új intézkedések az esetleges diákszavargások megakadályozására

(Bucuresti-Bukarest, jul. 22. Az Új Kelet tudósítójától). A közoktatásügyi minisztérium a napokban terjesztette be az egyetemi oktatás reorganizálásáról szóló törvényjavaslatát. A javaslat egyáltalán nem jön meglepetésszerűen, hiszen annak a közoktatási politikának, amelyet a mindenkori hivatalos fórumok egyöntetűen Anghelescu miniszter szellemében és annak koncepciója szerint vezettek, a betetőzése csak ez a törvényjavaslat lehetett.

Miért kell a szelekció?

Nem lesz tehát érdektelen, ha itt mindjárt az elején leszögezzük azt, hogy melyek voltak azok a principiumok, melyek a közoktatásügyi minisztert javaslatának elkészítésénél befolyásolták. Mint ismeretes a romániai közoktatási politikának egy állandóan visszatérő leitmotivuma és ez: Megakadályozni sorozatos szelekciók által és minden eszközzel a szellemi proletariátus évek óta egyre erősödő folyamatait. A szelekció kezdődik a negyedik émenél, amikor is a 10 éves gyermekeknek meg kell küzdeniük az első kis bakkalaureatus nehézségeivel, folytatódik a hetedik elemi után letendő második számú bakkalaureatussal, majd a hetedik gimnázium utáni nagy bakkalaureatusi vizsgával. Azonban ez a szelekciós rendszer még itt sem ért véget, sőt „horribile dictu”, az egyetemen kapja a legszigorúbb formáját.

Szelekció vagy numerusz klauzusz?

Az új egyetemi törvénytervezet a beiratkozásokról szóló passzusában úgy intézkedik, hogy rendes egyetemi hallgatóknak felvételnek a fakultás tanácsa által meghatározott számú helyekre bakkalaureatusi bizonyítvánnyal rendelkezők. Ha a felvételre beadott kérvények meghaladják a meghatározott helyek számát, akkor a fakultás tanácsa a bakkalaureatusi hapat állag-osztályzat „mediá” alapján fogja a jelentkezők szelekcióját végezni.

Ennél a passzusnál azonban okvetlenül meg kell álljunk egy pillanatra. Ez a rendelkezés valahogy nagyon is hasonlít a magyarországi numerusz klauzuszhoz és nagyon félünk, hogy a romániai kisebbségek részére és természetesen nem utolsósorban a zsidók számára ez az intézkedés katasztrófaforrás lesz.

Mert táncs mit elátkolni. A bakkalaureatusi törvény gyakorlati alkalmazásában egy nagyon elasztikus valami és az utána kialakult eredmények azok minden körülmények között a megadott végrehajtási utasítások szerinti formát kapják. Mi tisztában vagyunk azzal, hogy csak ez a bizonyos végrehajtási utasítás volt az, amely csak egy 45 százalékos bukási arányszámot eredményezett és nagyon jól tudjuk azt is, hogy enélkül a végrehajtási utasítás nélkül ez az arányszám jóval katasztrófálisabb méreteket öltött volna. Nem tudjuk tehát, sehogy sem elrejtetni azon aggodalmunkat, hogy a végrehajtási utasítás egy kis jóakarattal

tal a mediák kialakulását is befolyásolhatja. A jövőben nem lesz szükség arra, hogy elbuktassanak valakit a bakkalaureatuson ahhoz, hogy az egyetem kapui bezáruljanak előtte. Elég lesz egy hatos mediá és ez majd megteszi a magiét. És aki a hatos mediát fogja kapni, az a kisebbségi tanuló lesz, aki egész természetesen nem tudja felvenni a versenyt a román anyanyelvű jelöltekkel a bakkalaureatus egyenlőben küzdelmében.

Élethelvéptetik az egyetemen az előkészítő évet

Lényegesen új intézkedéseket tartalmaz a felsőbb oktatásról szóló törvényjavaslat a tanulmányidő tartamára vonatkozólag. Az idei egyetemi év kezdetével életbe lép az ugynevezett előkészítő évi rendszer, amely természetesen automatikusan egy évvel meghosszabbítja minden fakultás tanulmányi idejét. Az új törvény úgy dönt, hogy az előkészítés az egyetemen fog történni, minden fakultás diákjaira egyforma látogatási kötelezettséggel.

Az előkészítő év tantárgyaira vonatkozólag a törvény úgy rendelkezik, hogy lesznek általános tantárgyak, amelyeknek hallgatása kötelező lesz egyformán

minden fakultás diákjaira és lesznek speciális tantárgyak, amelyek fakultásonként különböznek.

Különösen súlyos intézkedéseket tartalmaz a törvényjavaslat a jogi fakultásra vonatkozólag, amelynek tartamát hat évre hosszabbítja meg oly formában, hogy a licenca elnyerésére a jövőben négy év s ha valaki doktorálni is akar, úgy ezen felül még két évi hallgatás kötelező. Eddig ezen a fakultáson a látogatási kötelezettség négy évre szólt. A már eddig beiratkozottakra azonban ez a törvény nem fog vonatkozni.

Az egyetem autonómiája és a diákszavargások

Ami az egyetem autonómiáját illeti, a törvény úgy rendelkezik, hogy az egyetem autonóm testület. Az autonómiája annyiból áll, hogy jogában van a kurzusokat minden külső beavatkozás nélkül saját hatáskörében úgy megrendezni, ahogy jónak látja, jogában van megválogatni a tantestületet, szabadon határoz az évi költségvetés felett. Az egyetem belső területén történő súlyos zavargások esetében az egyetemi szenátus, vagy a miniszter, ezen utóbbi a szenátus előzetes beleegyezésével felfüggeszthet egyes kur-

Fehér fogak

minden arcot vonzóvá és szépé tesznek, gyakran már a pompásan üdítő Chlorodont-fogpasta egyezzen használatát után. A fogak rövid használat után gyönyörű előfántesontényben ragyognak, különösen ha a tisztításhoz kitűnő erre a célra készített fogazatos szőrtű Chlorodont-fogkefét használjuk. A fogak közé szorult rothadó ételmazadékok, melyek a keletlen szájnyílást okozzák, ezzel a fogkefével alaposan eltávolíthatók. Kísérleje meg egy tubus fogkefével. Chlorodont-fogpasta, -fogkefe és -szájvíz mindenütt kapható. Csak kék-fehér-zöld színű csomagolásban „Chlorodont” felirattal valódi.

zusokat, egyes fakultások, sőt az egész egyetem működését. A rektorának jogában van a rend helyreállítására a karhatalom segítségét igénybe venni.

Az utóbbi évek eseményei után ehhez a passzushoz is sok szó férhet és talán éppen a közrend megőrzése érdekében még sem lett volna tanácsos a minisztérium hatáskörét és intézkedési szabadságát az egyetemi szenátus, tehát egy megjelölésen nehezen összehozható testület előzetes beleegyezéséről függővé tenni.

Az egyetemhez csatolják az akadémiákat

A továbbiakban a törvény az egyetemi tanári karról, a diákokthoz, egyetemi könyvtárakról és a segédszemélyzetről intézkedik. Megemlítsük méltó még a törvénynek az az intézkedése, amely a kolozsvári mezőgazdasági akadémiát a kolozsvári egyetem technikai fakultásához, a nagyváradi jogi akadémiát pedig a kolozsvári egyetem jogi fakultásához csatolja, illetőleg annak rendeli alá. Hasonlóképpen a jogi fakultáshoz lesz csatolva a kolozsvári kereskedelmi akadémia is. Ezzel az intézkedéssel az említett akadémiák egyetemi rangra emelkedtek.

A beterjesztett törvényeket az őrszi szesszió alatt fogják megszavaztatni.

Mit tartalmaz az új tőzsdetörvény

Soviniszta szempontok érvényesülnek a tőzsdetanácsok összeállításánál és a tőzsde-titkár kinevezésénél

(Cluj-Kolozsvár, július 22. Az Új Kelet tudósítójától).

A kamara vasárnap délutáni ülésén terjesztette be Madgearu keresk. miniszter az új tőzsdetörvénytervezetet. A kormány ezzel lehetővé teszi, hogy Erdélynek, Bánátnak és Bukovinának régi vágya teljesüljön és hogy a bukaresti tőzsde mellett a csatolt országrészek közigazgatása is piacot termethessen értékpapírjainak és tőzsdei forgalom tárgyát képezhető áruinak. Az új tőzsdetörvény fontos kérdésben annál is inkább szükségesnek látjuk a közvélemény tájékoztatását, hogy az illetékes érdekképviseleteknek legyen idejük és módjuk a törvénytervezet tárgyalása alkalmával szót emelni azon változtatások érdekében, amelyek különösen közigazgatási érdekből kívánatosak.

Árutőzsdek és értéktőzsdek

A törvénytervezet különválasztja az értéktőzsdét az árutőzsdétől és ezek felállítását minden gazdaságilag jelentős centrumban lehetővé teszi, amennyiben ehhez a kereskedelmi minisztérium hozzájárul. Az egyes börzék két alapszervezből fognak állni. Az egyik a börzetagok egyesülete, a másik a tőzsdetanács (Comitetul Bursei). Minden tőzsde mellé kormánybiztos neveznek ki, aki a kereskedelmi és iparügyi minisztérium delegátusai mellett a legfőbb ellenőrzés jogával lesz felruházva. A tőzsde tagjai három kategóriából kerülhetnek ki:

1. Azon egyesületek, amelyek papírjait jegyzi a tőzsdén.

2. Bankok, bankárok és mindazok, akik bejegyzett cégük alatt tőzsdével kapcsolatos üzletekkel rendszeresen foglalkoznak.

3. A hivatalos ügynökök. A törvény kihirdetése után legkésőbb két hónapon belül az illetékes kereskedelmi és iparkamara tartozik gondoskodni a tőzsdetagok egyesületének megala-

kitásáról és a megfelelő tőzsde felállításáról.

A „majorizálás” elv a tőzsdetanács összeállításánál

A négy évre választandó tőzsdetanácsot a következő személyek alkotják: A kereskedelmi és pénzügyminisztériumok egy-egy delegáltja, a kereskedelmi kamarák választott tagjainak két delegátusa, a Banca Nationala egy delegátusa, a kormány által kinevezendő tőzsdei szindikus, a tőzsdetagok egyesülete által választott öt delegátus, akik román állampolgárok kell legyenek. Ezen öt delegátus közül kettő a nagybankok képviselőiből fog kiemelni. A tőzsdetanács tagja továbbá az ügynökök egy delegátusa és végül a kormánybiztos. A tőzsdetanács összeállításánál először a tőzsdetanács tagjai kisebbségben lesznek a kívülről delegált tagokkal szemben. Nem lehet kétséges, hogy a tőzsdetanácsnak ilyen összeállítású a tőzsdetanács akciószabadságát erősen befolyásolja.

A tőzsde titkára csak román lehet

Amíg a kormány törvénytervezete a tőzsdetanács öt választott tagjától csak a román állampolgárságot követeli, addig a 24. paragrafus kiköti, hogy a tőzsde titkára román legyen, vagyis eltérőleg a törvénytervezet egyéb helyein előforduló cetelean román kifejezéstől, a titkár személyére a „román” terminológiát használja. Nem tudjuk, szándékos-e a tervezetnek ilyenén szövegezése? Nyomatékkal felhívjuk ezért egy a kisebbségek képviselőinek figyelmét, mint az illetékes érdekképviseletek, hogy a törvény végleges szövegezésénél hagyassák el a titkár etnikai származására utaló kifejezést és kizárólag az állampolgárság határozatának meg.

Nem hallgatható el, hogy a törvényja-

vaslat megszavazásával a Kereskedelmi és Iparkamara is súlyos teher hárul. Ott ugyanis, ahol a tőzsde jövedelmét nem lesznek elégségesek annak fenntartására, az illetékes kereskedelmi és iparkamara köteles megfelelő szubvencióval a hiányokat fedezni. Ezzel szemben az Ipar és Kereskedelmi minisztérium nem adhat engedélyt új tőzsde felállítására. A törvénytervezet megengedi a határidőüzleteket is, ami az egyes tőzsdék forgalmára bizonyára jelentékeny kihatással lesz.

Garanciát kérnek a szindikustól és a tőzsdeügynököktől

A hivatásos tőzsdei ügynökök személye képesítéshez és Bukarestben egymillió lej, egyéb helyeken 500.000 lej garancia letételéhez kötik. A javaslat a tőzsdei szindikus intézményét is bevezeti, aki a hivatásos ügynökök főnöke lesz, akik felett állandó kontrollt gyakorol. Kinevezése akadémikus végzettséggel és egymillió lej készpénzbiztosítékkal kíván. Szabályozza a javaslat a tőzsdei választott bíróság intézményét is, amelynek hatáskörét csakis a tőzsdén kötött üzletekből eredő vitás kérdések eldöntésére szorítja és nem engedi meg, hogy egyes kereskedők tőzsdén kívül kötött üzleteiben szerepelhessen. Az új törvény életbeléptetése után a bukaresti tőzsde is át kell alakuljon a törvény előírásai szerint.

Reméljük, hogy a törvényjavaslat megszavazása után a kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara most megválasztott új vezetősége teljes mértékben fogja értékelni annak a lehetőségnek az előnyeit, hogy Kolozsvár is áru- és értéktőzsdéhez jusson és haladéktalanul megteszi azokat az intézkedéseket, amelyek a kolozsvári tőzsde megszervezéséhez szükségesek. Kétségtelen, hogy ehhez az akcióhoz egész Erdély pénzügyi, ipari és kereskedelmi tényezői teljes mértékben fogják támogatásukat nyújtani.

Kénsav, sósav, salétromsav, accumulátorsav
minden erősségben, vagontételben és ballonokban, gyári lerakatokban, legfőbbben kapható:
Ullmann József és Fia
vegyláru import Oradea. — Telefon: 6-77.

nyvek:

30 lej

30

60

sztyvá-

küldése

(tás.)

nház

akor:

a

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bansági zsidóság napilapja.
 Szerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felfős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
 Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő, Str. Lipszani 91.
 Uj Kelet cikkeinek utányomát csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Gépek fogják összeszámolni Amerika lakosságát 1930-ban. Newyorkból jelentik: Nem kevesebb, mint 100.000 ember és a technikai vívmányok legújabbjai, a népszámláló gépek egész sereget fog részvenni az Egyesült Államok legközelebbi népszámlálásában 1930-ban. Az ország alkotmánya előírja, hogy minden tíz évben népszámlálást kell tartani; Amerika történetében ez lesz tehát a tizenötödik, de nem pusztán népszámlálás, mert statisztika készül ugyanekkor az amerikai élet minden megnyilvánulásáról. Az 1920-iki népszámlálás szerint az Egyesült Államok lakossága 105,710,620 lélek volt. Az előzetes számítások szerint megállapítható, hogy jelenleg az ország összlakossága meghaladja a 128 milliót. A népszámlálás óriási feladatát Amerikában nem lehet megoldani kellőképpen mechanikai segítség nélkül. Az elektromos számológépek percenként négyszáz kitöltött kérdőívet regisztrálnak, de ugyanekkor hatvan különféle kérdést is feljegyeznek. Az elektromos népszámláló gépek konstruálásán három éve dolgozik a Columbia egyetem statisztikai laboratóriuma.

Nehéz székelésben szenvedők, akiknek az agyvérteződés, a fejfájás és szív-dobogás, az emésztési zavarok és kijelöbösen a végbélbajok teszik az életet nehézé, igyanak reggel és este egynegyed pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet. Klinikai vezető orvosok igazolják, hogy a Ferenc József víz műtétek előtti és utáni időszakokban is nagy értékű hashajtónak bizonyul. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Szivenszurta magát a tanárai és a diáktársai előtt. Nürnbergből jelentik: Dr. Vetterig tanár magához rendelt 6 tanítványt és azt a tanácsot adta nekik, hogy mivel a magasabb tanulmányokhoz nincsen felkészültségük, válasszanak valamely ipari pályát. Egyikük, a 24 éves Ball Ervin, annyira szívére vette a nyilatkozott hogy elvette zsebkését s ott a tanára és társai jelenlétében szívenszurta magát. Azonnal meghalt.

Eljegyzés. Kiss Emmuska Oradea-Mare, Izsák Mór (Alba-Julia) Cluj-jegyesek. (Minden külön írásos helyett).

Rádiózik? Jár operába?

akkor nem nélkülözheti a legújabb **Operaismertetőt**

Az opera és zeneirodalom remekműveit kimerítően ismerteti és nagyszámú kottapéldánnyal illusztrálja.

Eddig megjelent:

Gounod: Faust	ára 34.—
Wagner: Lohengrin	„ 34.—
Bizet: Carmen	„ 34.—
Verdi: Aida	„ 34.—
Puccini: Turandot	„ 34.—
Erkel: Bánk bán	„ 34.—
Mozart: Figaro lakodalma	„ 68.—
Poldini: Parsangi lakodalom	„ 34.—
Leoncavallo: Bajazzók	„ 34.—
Thomas: Mignon	„ 34.—
Erkel: Hunyadi László	„ 34.—
Puccini: Tosca	„ 34.—

Kaphatók az UJ KELET könyv-osztályában.

Bauer bevallotta, hogy e gyilkosság napján együtt volt Fellnernével

Bécs, július 22. Berliini jelentés szerint Bauer Gusztáv beismerte hogy a gyilkosság napján találkoznia kellett volna Schäftner Kityvel. Bauer nem akar tudni arról, hogy az áldozat bundájával mi történt és hogy hova került a bunda. Bauert rövidesen kiadják Auszriának. A bécsi rendőrség közegei tegnap kivitték a lajzi vadaskertbe azt a soffört, aki azt állította, hogy a gyilkosság napján Bauer és Schäftner Kityt ő vitte ki a lajzi vadaskertbe. Az a hely, ahol a párt a soffört letette, felőrajrásnyira

van a gyilkosság színhelyétől. Bécs, július 22. A távirati iroda közlése szerint ma megjelent a rendőrség előtt egy kereskedő, aki azt vallotta, hogy tavaly június, vagy július hónapban megjelent üzletében egy férfi, aki nyestbundát ajánlott neki eladásra. A kereskedő Bauer fényképében a leghatározottabban felismerte az eladási szándékkal nála járt férfit annak ellenére, hogy Bauer akkoriban nem tette föl monokliját, míg őrség monoklijával fényképeztette le.

Hogyan huznak Kinában fogat. Egy angol szakfolyóirat behatóan foglalkozik a kínai fogorvosok eredeti foghuzási módszerével. Eszerint Kinában a fogorvosok, akik egyik helyről a másikra vándorolva, gyakorolják mesterségüket, még mindig kézzel huzzák a fogakat. A fiatal kinaiakat, akik e pályára szánják el magukat, szigorú tréningnek vetik alá. Ujjukat úgy erősítik, hogy faból szöveget kell kihuzniok s ha ujjuk már annyira megerősödtek, hogy egy huzással 300-400 fontnak megfelelő terhet tudnak felemelni, gyakorolhatnak foghuzást. Fogfájást a kínai fogorvosok ópiummal, fodormena-olajjal, fahéj-olajjal és szegfűszeg-olajjal gyógyítanak. Szokásban van továbbá, hogy a pácienseknek beszélik, hogy a fájdalomat fergek okozták s a fogorvosok foghuzás után fel is mutatnak néhány férget a betegek előtt, amelyeket természetesen zsebükből varázsolnak elő. Ez a szuggesztió sokszor szintén használ a fogfájás ellen.

Villamosszék, bitó, gáz, fegyház. Newyorkból jelentik: Amerikában nem egy, hanem negyvenkilenc parlament van. A szövetségi országgyűlésen kívül amely Washingtonban ülészik, minden államnak megvan a két házól álló parlamentje, ahol gőzerővel gyártják a törvényeket. Ezek az állami törvényhozások nemcsak közigazgatási rendeleteket, de büntetőjogi, ipari, kereskedelmi, há-

zassági, népjóléti stb. törvényeket hoznak, sőt a szövetségi alkotmányt kiegészítő vagy megváltoztató cikkeket sorolják is az állami törvényhozások döntései. Harminchat állam hozzájárulása szükséges, mielőtt az alkotmányon bármit változtatni lehetne. És az államok féltékenyen őrzik jogukat. Például, ha egy sikkesztó Newyorkból a szomszédos New-Jersey-be menekül, épen olyan formális eljárást kell indítani kiadatásáért mintha Patagoniába szökött volna. A főbűnjáró bünt is minden állam a maga módja szerint torolja meg. Nyolc államban eltörölték a halálbüntetést és életfogytiglani fegyház a legsúlyosabb büntetés. Husz államban a villamos-szökben, tizenkilenc állam a bitófán, egy állam (Nevada) pedig gázzal végzi ki a főbűnjáró büntösöket. Amig a szesztilomból nem csináltak szövetségi törvényt minden állam a saját hatáskörén belül tiltotta, vagy engedélyezte az alkohol árusítását, sőt egy államban (Kansas) a cigarettá árusítása is tilos volt.

Bukaresti egyetemi hírek. Az Erdélyi Zsidó Egyetemi Hallgatók Bukaresti Köre tudomására hozza az érdeklődőknek, hogy bármilyen felvilágosítással az itteni egyetemi viszonyokról: beiratkozás, felvétel, elhelyezkedés és tanulási lehetőség fakultások szerint, stb. készséggel szolgál a Vezetőség. Levelezési cím: Léderer Salamon, Bucaresti I. Str. Carol 19.

SZABÓ IMRE

uti jegyzetei

AZ UJ BALKÁN

a közeli napokban megjelenik.

A Balkán népei a béke tizedik évében

A balkáni zsidóság az új világhelyzetben.

Besszarábia, Bukovina, Erdély, Dobruza, Orománia, Bulgária, Törökország, Jugoszlávia, Görögország.

Ara 220 lei.

Előjegyzéseket elfogad az UJ Kelet könyvosztálya

A Nők Művészeti és Szobrászati Egyesülete által a legzsebb nő: a „Miss Universum”, tisztelőre adott bankett. A „Neue Freie Presse”, című nagy bécsi lap leírva, hogyan ünnepezték „Miss Universum”-ot a tisztelőre adott banketten, közli a világ legzsebb nője által tartott toasztot:

„Bizonyára a valódi szépség és a nő báj a természettől nyert isteni adományok; azonban nem kevésbé fényes és hogy nekünk nőknek tudunk kell a természetes szépséget a sikkol kibővíteni, melyet tudunk kell alkalmazni. Különösen a láb a női testnek az a része, mely a test báját és eleganciáját jobban meghatározza és hozzájárul a szépségéhez.

„A galvestoni szépségversenyen elért eredményt nagyrészt, egyéb felkészült ségem mellett, a 3 korona, védjegyjé harisnyának is köszönhetem.”

Füzdőre, nyaralóhelyekre utazó előfizetőinket felkérjük, közöljék pontos címüket a kiadóhivatallal, hogy az UJ Keletet fönnekadás nélkül küldhessük.

Beregi Oszkár vendégjátéka. Szombaton este és vasárnap megint a kolozsvári Magyar Színház színpadán látni Beregi Oszkár és társulatát. Az utolsó fegyver Tpojka és Hojál Impérial című darabokát játszották jó ház mellett. Beregi Oszkár mind a három darabban vezetőszerepet játszott jó diszpozíció mellett. A közönség szívből tapsolt a kifünő művészek és a társulat többi tagjának.

Román, angol, francia, német, olasz, szláv fordítások, levelek, kérvények, tudományos, irodalmi és közgazdasági cikkek. Másolások, sokszorosítások. Dr. Mandel fordító iroda. Str. Memorandului 9.

Egy csodaszanatórium, ahova orvos nem teheti be a lábát. Osloból jelentik: Norvégia délkeleti tengerpartján néhány nappal ezelőtt sanatóriumot nyitottak meg, amelyet két állítólagos „csodadoktor” építtettek, akik kérszertővel gyógyítják a betegeiket. A megnyitást követő harmadik napon az óriási sanatóriumban már egyetlen hely sem volt, annyi páciens jelentkezett. A legfelsőbb orvosi hatóságok vizsgálatot akartak tartani a sanatóriumban, a két csodadoktor azonban lezárta a kapukat és nem engedte meg, hogy az orvosi tanács megbizottai a sanatórium területére lépjenek. Az orvosi tanács erre föl jelentést tett az ügyességen és egyúttal rendőri karhatalom kiktűlését kérte, hogy megejtésse a sanatóriumban a kötelező orvosi vizsgálatot.

A bolygó zsidó

Eugen Sue világhírű regénye két hatalmas kötetben — **400 lejtért** kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

Kereskedők figyelmébe!

Kötött selyemdrág és combiné saját érdekükben kérjenek ajánlatot. Nő-férfi fehérneműt kötött anyagból **olcsón, izléseesen gyors kiszolgálás mellett készítünk.**

„Erica” fehérneműgyár
 Brasov, Strada Portii 50.

Hirdessen az Uj Keletben

Rádó

105

KEDD, magyar kir. nekaranak csay Richárd rudsánszky rella Fricse — keringő operettből. Orfeusz a egyveleg. 5. Zieherer: S veiből — S hangversen királyi bud együtteséne Szőlősy F ceginduló. ringó. 3. symphonice ránd. 5. B 6. Farkas veleg. Köz időjárás je folytatása. jelzés. időj Hírek, élel dörvasár” 16.45. Pon lás jelentés dor és cigé 18.30: Az magyar ese hangversen lög ott a s nusz. 4. Cs gi magyar idő: b) Szé szivemet. — horka büsz — Cserkés leveles. — Juhásznotá elég ragyog a) Edes an lász noták. közzi indul vasása. 20. kaművész dor, az Op ködésével; lentés, maj napalotából

Hamburg, Scarpa-zene hangversen Szórakoztat Concert de 17.25. Tran férence. 18. curs de J Transmissió nigsberg: 6 Gramofonze koriat kicsi zene. 22.30 Transmissió pour les en de gramoph concert de l'opéra de **Milánó,** 1 óra 30: EL cio Bambin Concerto-va chen. 6.30: Gramofonze óra 45: Ass seny. Náp varia. 17.31 Jazz band

Tern vizme gép-, k Manilla. Zsák és Boskov Str. Reg.

Rádió műsor

146: Középeurópai

KEDD, július 23. Budapest. 9.15. A magyar királyi 1. honvédegyesület zenekarának hangversenye. Vezényel: Frisay Richárd zeneügyi igazgató. 1. Dubrudsánszky Kray — induló. (Hangszerrelle Frisay.) 2. Hall: Szellő lakodalmá — keringő. 3. Doppler: Két huszár című operettből — megnyitó. 4. Offenbach: (Orfeusz a pokolban című operából — egyveleg. 5. Grieg: Peer Gynt I. szvit. 6. Zieherer: Strauss, Milföcker, Suppé műveiből — egyveleg. 9.30: Hírek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11: A magyar királyi budapesti rendőrszenekar fuvós-együttesének hangversenye. Vezényel: szőlősy Ferenc karnagy. 1. Jenő hercegidukó. 2. Kraul: Kulturköpek — keringő. 3. Rossini: La grassa Cadra symphonica. 4. Bizet: Carmen — ábránd. 5. Balfé: Óriánynők — megnyitó. 6. Farbas Imre: Nótás kapitány — egyveleg. Közben: 11.10: Vizátlás jelentés, időjárás jelentés. 12.05: A hangverseny folytatása. 12.25: Hírek. 13: Pontos időjelzés, időjárás s vizátlás jelentés. 14.30: Hírek, élelmiszerárak. 15.30: A „Tündérvásár” meseoraja. „Tündérszárnyak” 16.15: Pontos időjelzés, időjárás, vizátlás jelentés és hírek. 17.15: Bura Sándor és cigányzenekarának hangversenye. 18.30: Az Angliába táborozásra menő magyar eserkészek énekári csapatának hangversenye. 1. Hízkegy. 2. Mi füstölög ott a síkon távolban. 3. Angol himnusz. 4. Cserkészinduló. 5. Táboriúti Régi magyar dalok: a) Hej, bura termett idő; b) Szól a kakas már; c) Ellopták szívemet. — Kuruc dalok: a) Krasznalorka buszke vára; b) Csinom Palkó. — Cserkészdalok: a) Toborzó; b) Zöldlevelés. — Népdalok: a) Cserbogár; b) Juhásznota; c) Hírös város; d) Csillag elég ragyog az égen. — Murgács dalok: a) Édes anyánk; b) Magyar buszár. Balázs nóták. Mit keres a temetőben. Rákoszi induló. 19.35: Farkas Imre felolvasása. 20.10: Földessy Arnold gondolkodóművész hangversenye. Pusztay Sándor, az Operaház művészeinek közreműködésével. 21.45: Hírek és időjárás jelentés, majd Bachmann jazz-band a Dunapartól.

Hamburg. 11: Grammofonzene. 13.30: Scarpa-zenekar hangversenye. Csellóhangverseny. 22: Aktuális hírek. 22.15: Szórakoztató zene. **Kallonitz. 16.20:** Concert de musique enregistree-disques. 17.25: Transmission de Warszawa. **Conferencia. 18:** Concert Récital avec le concours de F. Eichbaum (piano). 19.50: Transmission de Popera de Poznan. **Könyvszerző. 6:** Reggeli testgyakorlat. 11.30: Grammofonzene. 15.30: Ritmikus testgyakorlat kisgyerekeknek. 16.30: Szórakoztató zene. 22.30: Táncezene. **Krakó. 16.30:** Transmission de Varsovie: L'audition pour les enfants. 17: Concert par plaque de gramophone. 18: Transmission du concert de Varsovie. 19.50: Transmission de l'opera de Poznan.

Milánó. 11.15: Musica riprodotta. 12 óra 30: ELAR-quartetto. 16.30 Cantuccio Bambini. 17: quintetto EIAR. 20.30: Concerto-variato. 23: EIAR-Jazz. **München. 6.30:** Reggeli testgyakorlat. 11.20: Grammofonzene. 12: Déli hangverseny. 14 óra 45: Asszonyok órája. 20: Hangverseny. **Nápoly. 17:** Concerto di musica varia. 17.31: Lettura. 22: Rádiósport. 23: Jazz band dal roof garden dell'Hotel

Royal Prága. 11.30: Grammofonzene. 12.05: Mezőgazdasági hírek. 20: Dvórák: Dumky, népdal-trio zongora, hegedű és csellóra. 21.05: Könnyű zene. **Róma. 13.15:** Trio Radio. 16.30: Giarnalino del Fanciullo. 17.30: Concerto Diurno. 21: Serata d'opera italiana. Opera in 3 atti: La Fanciulla del West di G. Puccini. **Stuttgart. 12:** Grammofonzene. 20.15: Pianquette: Die Glocken von Corneville, operett, utána tánczene. **Vilna: 12.05:** Musique phonographique. 17 óra 20: Audition pour dames Mr. Witold Malkowski. 18: Transmission de Varsovie. Concert populaire. 19: Narrations pour enfants, par Fante Hala. 19 óra 25: Audition gaie. 19.50: Transmission de Poznan: Opéra. 22.45: Retransmission de stations étrangères.

SZERDA. július 24. Budapest. 9.15: Eugen Slepát orosz balalajka zenekarának hangversenye. 12.05: Horváta Béla cigányzenekarának hangversenye. 16.10: Felolvasás. 17.15: Könnyű zene. 19.40: Grammofonhangverseny. Verdi: Aida, éneklő Dusolina Giannoni. Radames: Arréllano Prtíle. 22.15 Lakatos Tóni és Misi cigányzenekarának hangversenye. **Bécs. 11:** Hangverseny. 16: Szórakoztató zene. 21: Könnyű zene. **Borossó. 20:** Brahms: Grieg és Rettich-dalok. **Berlin. 20.30:** Wedekind: Markis von Keit, utána tánczene. **Frankfurt. 20:** Stolz „Méli” operett. **Kallonitz. 18:** Népszerű koncert. **Königsberg. 20:** Legújabb slágerek. Éneklő: Kistermácher Artur kamarazeneke. **Konstantinápoly. 18.30:** Török zene. 21.30: Jazz. **London. 19.41:** Hangverseny. 23: Táncmuzsika. **Milánó. 20.25:** Könnyű zene. 22.10: Variett-muzsika. **Nápoly. 21.02:** Gounod Faustja. 22: Jazz-band. **Prága. 20:** Táncezene. **Róma. 21:** Hangverseny. **Zürich. 20.20:** Strinberg: „Gläubiger”.

Bukaresti-Bukarest, július 22. A kormány által a parlamentben beterjesztett és már meg is szavazott adóemelési törvényjavaslatok közül P. Vagaunescu képviselő parlamenti iniciatívából az alábbi törvényjavaslatot terjesztette a kamara elé a részvénytársasági tantiémek és más ily természetű vállalati jövedelmek adójának emelésére.

A törvényjavaslatl a kormány ez ideig komolyan nem foglalkozott, de nincs kizárva, hogy még ebben az az időszakban sor kerül erre a javaslatra is.

P. Vagaunescu törvényjavaslata a következő:

1. cikk. Romániában működő összes kereskedelmi és iparvállalatok és társaságok kötelesek tiszta jövedelmekből, kivéve a részvényeseknek, igazgatósági tagoknak, felügyelőbizottsági tagoknak adott osztalékokat, az egyéb adókon kívül a következő speciális adókat fizetni tantiémek, jutalmak, gyűlésdíjak és más hasonló ily jövedelmek után.

10 százalékot, ha az egyénenként adott összeg nem haladja meg az 50.000 lejt.
15%-ot 200.000 lej összegig.
20%-ot 500.000 lejig.
25%-ot 1 millió lejig és
30%-ot 1 millió lejen felül.

Azok a vállalatok és társaságok, amelyek legfeljebb 3 millió lej befizetett részvénytőkével rendelkeznek, működésük első két évében ezen speciális adó fizetése alól mentesek.

Ismét megkezdtek az állam belső tartozásának kifizetését. A Banca Nationala igazgatósága Rist intézkedésére hárommilliárd lejt folyósított az állampénztár számára, azzal a rendelkezéssel, hogy az állam belső tartozásokat ezen összeg erejéig fizesse ki. Rist ezen intézkedését azzal magyarázza, hogy annak előfeltétele volt az adóemelésekre vonatkozó törvények megszavazása. Minthogy ez a hét folyamán megtörtént, a Banca Nationala az első kölcsöntranche-ból rezervált hárommilliárd lejt az állampénztár rendelkezésére bocsátotta. A fővárosi pénzücon kedvező hangulatot tett az állam tartozások kifizetésének a híre. A hárommilliárdnak a pénzcirkulációba jutása már érezte hatását, a magánpénz két és háromnegyedes nívóról 2 és egyegyedre szállott alá.

Oroszország és Anglia között fellendült a kereskedelem. Londonból jelentik: Az Arcos szovjetkereskedelmi vállalat, amelynek két évvel ezelőtől mint ismeretes a londoni rendőrség házkutatást tartott és amelynek eredménye a London és

Moszkva közötti viszony megszakítása lett, erős üzleti tevékenységbe kezdett. Kibérelte London egyik legnagyobb áruházának négy emeletét. Eddig azt hitték, hogy az Arcos az ismeretes incidens után beszüntette kereskedelmi működését, most azonban kitűdött, hogy az Arcos üzleteit tovább is vezette és az utóbbi évben 16 millió fontsterlingnyi forgalmat ért el. Minthogy Oroszország és Anglia között olyan időben az üzleti forgalom erősen gyarapodott, szűkségesse vált az üzlethelyiségek kibővítése. Beavatottak becslése szerint ezidén 22 millió fontsterling lesz az Arcos forgalma.

455 ezer dollárt adtak egy tözsdehelyért. Newyorkból jelentik: A newyorki értéktőzsdén a napokban egy helyet adtak el 455 ezer dollárért. Az ezt megelőző helyvételnél, amely március 16-án történt, 438 ezer dollárt lehetett elérni.

Járvulás a német piaccon. Washingtonból jelentik: Az Unió Kereskedelmi Hivatala tegnap jelentést kapott az Egyesült Államok német kereskedelmi attaséjától, Dangherdtól Berlinből, amely sze-

Perfekt magyar gyors- és gépirónót keressük. Részletes ajánlatokat fizetési igény megjelölésével „Bank” jellegre e lap kiadóhatalába kérünk.

rint a német gazdasági helyzet javult. Ez mutatja különösen a külföldi kölcsönök újra való felvétele. A helyzet javulása visszavezethető még arra is, hogy a párisi jövátétele konferencián egység jött létre.

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Magyar Színház műsora:

(Minden előadás keretében két teljes műsor!)

Keddén 4 órakor és fél 7-kor: 1. **Akif** fölvet a pénz. (Amerikai vígjáték-újdonás, 7 felvonásban. Főszereplő: Richard Dix). 2. **A szerelem iskolája** (7 felvonásos dráma. Az amerikai filmgyártás legragyogóbb remekműve. Főszereplők: Ester Raston és Lane Chandler). 3. **Két kacagató burleszk**. (Kettős műsor! Két és félórás előadás! Helyárak: 30, 20 és 10 lej.)

Feddén este 9-kor: Salamon Béla kabaréjának búcsú-estéje, válogatott műsorral. (Sorozatszám 432.)

Szerdán 4 órakor, fél 7-kor és 9-kor: **Akif fölvet a pénz**. (Amerikai vígjáték-újdonás, 7 felvonásban. Főszereplő: Richard Dix). 2. **A szerelem iskolája** (7 felvonásos dráma. Az amerikai filmgyártás legragyogóbb remekműve. Főszereplők: Ester Raston és Lane Chandler.) 3. **Két kacagató burleszk** (Kettős műsor! Két és félórás előadás! Helyárak: 30, 20 és 10 lej.)

MOZI

CORSO-filmstúdió műsora:

Kedd 5, 7, 9 órakor: **Vígjáték attrakció: A szerelmes diákok**. 7 felvonásban. Előjáték: **Gimpi, a majomkirály szenzációs produkciója** — és a legújabb Paramount világhíradó.

Szerda 5, 7, 9 órakor: **Vígjáték attrakció: A szerelmes diákok**. 7 felv. **Csupa szellem, trükk és vig sportjelzetek**. Eljáték: **Gimpi, a majomkirály szenzációs produkciója** — és a legújabb Paramount világhíradó.

Csütörtök 5, 7, 9 órakor: **Vígjáték attrakció: A szerelmes diákok**. 7 felv. Előjáték: **Gimpi, a majomkirály nagyszerű produkciója** — és a legújabb Paramount világhíradó.

GRAND nyári mozgó műsora, városnéző udvarán

Keddén este 9 órakor: **Szenzációs 3 premier**

1. A betiltott és újra engedélyezett erdélyi szépségverseny. A legszebb erdélyi lányok felvonulása az Eilenzék kolozsvári szépségversenyén.

2. A veszedelmes bűbáj. A legszebb szöke amerikai filmszínésznővel: Ralsjon Estherrel és a Wings főszereplőjével: Arlen Richarddal.

3. Zakariás dudája. Főszerepben Jack Duffy, a világ legközkedveltebb komikusa. Ezenkívül nagyszerű kísérő műsor. Helyárak: 38, 30, 25 és 15 lej.

Hölgyeim! Tübbalmazott raktáron levő nyári női kalapokat fel-
Uraim! tünően leszállított
Szenzáció! olcsó árban árulit az
„IDEAL” női kalapüzlet
Cluj, R. Ferd. 8.
Férfi és női kalapok formálása, alakítása,
Panama és Girardi tisztítása
84 óra alatt gyári árban készülnek.

Terményzsákok, vizmentes ponyvák
gép-, kazal- és székértakarásra.
Manilla, kötözsinig és kötelek.
Zsák és ponyva kölcsönzés
Boskovics Józsefnél Cluj,
Str. Reg. Maria 15. Telefon 910

Szobrászati
Művészeti
bankett.
nagy
díszített
letérs adó
szébb néje
és a nő
oni adomá-
tény az új
kell) a
alkalmassá
k az a ré-
legancsájt
járul a nő
nyen elért
felkészült
védjeggyü
yekre
kérjük,
kiadó-
Keletet
hessük.
éka. Szom-
t a kolozs-
dán láttné
Az utolsó
al című da-
lett. Biregi
an vezélő-
6 mellét.
kifűnő mű-
jának.
a, német,
ek, kérvő-
és közgaz-
okszorosí-
oda. Str.
jova orvos
pi jelentik:
án néhány
nyitottak
csodadok-
éssel gyó-
nyítást kö-
szanaló-
gum volt,
egfelsőbb
akartak
két csoda-
apukat és
orvosi ta-
am térüle-
erre föl-
és együt-
ését kérte.
jamban a
sidó
énye két
o lejért
oszt.-ban
nébel
épre saját
Női-térfi
icsón,
iszol-
tünk.
gyár
ni 50-
etben

JAZOMIR

Egy hős pacifista históriája

Írta: ALEX SLANK

(13)

Magda babonás természet, de magam is, akinek nincsenek kabaláim, így vélekedtem. A sors csalátka — mondtam — hogy valakinek ilyen várakozáson felül sikerüljenek a dolgail!

Te nem bizakodhatom el és a jó alkalmat meg kell ragadnom arra, hogy megismerkedjem olyanokkal, kikkel együtt dolgozhatom és együtt mehetünk a legszebb emberi célok felé.

„Nagyon szeretnék — mondtam, egy cikket megjelenése után, amely a szerkesztőségben és a városházán is felkínést kellett. Ubulnak — nagyon is jó lenne, ha megismerkednék haladó szellemű emberekkel.”

Akkor legjobban teszed, ha Dingmann tanácsnok urat kéred meg, hogy mutasson be a demokraták vezérének. A demokrata vezér szintén zenész. Mellesleg mondom néked, nem azért nem szeretem, mert zsidó, hanem mert van benne valami cizári, ami mindenkihez jobban illeszkedik, még a disznószállítóból lett grófhoz is, mint egy zsidóhoz, aki demokráciát szeretne bevezetni. De téged természetesen az én ellenszenvem nem feszélyezhet. Ismerkedj meg vele, nagyon érdekes, tartalmas emberrel fogsz összekérülni, aki mellesleg jó publicista és egészen szellemes szónok. Megérdemelt nagy hírneve van, ha nem is különösen népszerű.”

„Csakhogy Ubul bátyám, én nem befutott nagyságokkal akarok megismerkedni, hanem egykoruakkal, velem egyváltuakkal.”

„Ezeket nagyon könnyen megtalálod, nezd, itt egy meghívó. Ma este hatkor fölmegy a képviselőházba, a cenzura hivatal mellett van egy terem, ott bizalmas helyzetjelentést ad elő a külügyminiszterium valamelyik tisztviselője. Itt vitázni is szoktak és ebből meglátod, ki a progresszív és ki a maradi. És azaz ismerkedsz meg, aki legjobban megfelel a természetednek és a céljaidnak.”

Két előadó is volt akkor. Egy elegáns, kalandjairól ismert báró, már dicsőbb ur, akiről a galáns időkben szindarabokat és ötkötetes regényeket írtak. Régi híre elfakult azonban. Nem azért mert megöszült, hanem mert lehetetlen festékekkel kendőzte a fehérrel, jellegzetes logó bajuszát. Sokáig élt Konstantinápolyban és a szultán udvari embereitől tanulta el a fiatalon maradás gyanus mesterségét. A balzsamok és festékek, amiket használt, csak órákig teljesítették megbízatásukat, azután csunya ráncokat rágáltak az arcba, a szemek fényét elvizenyőzték és a bajusz feketéje bronzra kopott.

Ő a háború kül- és belpolitikai vonatkozásait ismertette. Társa a külügyből, magas, elegáns, cvikkeres ur, inkább pontos hivatalnok, mint diplomata, ő már a nagy vezérkari ténképről magyaragazgatta a hadszíntér helyzetét.

A másik, a félig bronz, félig fekete bajszú, finom modoru, kedves és beszédes diplomata súlyos bejelentést tett.

Minden valószínűség szerint Amerika még ezen a nyáron be fog lépni a háborúba. Azonban az urak jól teszik, ha erre a közönséget úgy készítik elő, mint egy teljesen magától értetődő és természetes háborús folyamatot. Ne tessék nyugtalanítani a közönséget.”

Egy sovány harminc év körüli zsunaliszta nagyon kiugró pofacsontokkal, tüzrózsákkal a csontok esucsáin, közbevágot:

„Mondja excellenciás uram, ne üdvözlőnk talán ezt a természetes háborús folyamatot?”

„Azt hiszem, fölösleges e helyt gnyorkákat rakótáznai, szerkesztő ur. Nagy horderejű dolgok, kérem, legjobban, ha ezekről méltóságtelesen beszélünk és főleg tárgyilagosan.”

Kedvesen mosolygott és a sárgult fo-

gait szélesen megmutatta.

Az újságíróknak fájt a megleckéztetés. „Bocsánatot kérek, de nem tudok parancsolni az epémnek. Egyre azt lehet hallani, hogy az antánthoz hol ez, hol az a nagy horderejű hatalom lépett be. Amerikát olyan deris finomsággal méltóztatott bejelenteni, hogy az első pillanathban bizony úgy hangzott, mintha Wilson hozzánk csatlakozna.”

A jelenlevőkön keserű mosoly futott végig. Az excellenciás a megjegyzést válaszul nélkül hagyta és befejezte fontos mondanivalóját.

„Különös aggodásra egyébként nincs ok. A németek a tengeralatti támadásokat lázasan előkészítik és majdnem bizonyos, hogy rengeteg tonnamennyiség megsemmisítésével fognak felelni.”

„Vajjon az elsüllyesztett tonnamennyiség után nem kell sorba állniok az embereknek?”

Ezt a megjegyzést a sovány zsunaliszta tette, de nem a diplomata, hanem a kollégák felé, akiknek kínos volt ez a illovalitás.

Az egyik, a kormány iránt érzett mélyes reverenciából tiltakozott:

„Nincs sok értelme, Tüz Lajos jobban tenné, ha a lapjában szellemeskedne.”

Tüz Lajos párszor végigmérte a jól

fésült, divatos emberkét. Már az ajkán volt valami újabb és bizonyára vaskos epéskedés, de elszántan legyűrte magában. „Hagyjuk csak!” — mondotta megvetéssel és kissé fenyegetően.

Olyan lesújtó gesztussal és arcintorral kísérte a két szót, hogy egy barátja odalépett hozzá és tréfásan befogta a száját.

Sok helyzetkómikum volt ebben és ő excellenciája a kedvező atmoszférát felhasználva finom, teljes békebeli mosolyal és udvariassággal elbucuzott.

Most sorra került a harcér.

Arras mellé éppen akkor az angolok nagyobb csapatot megeket összpontosítottak és irgalmatlanul megverték a németeket. A legjobb divíziókat, a brandenburgiakat és württembergieket semmisítették meg és száznál is több elsőrendű és különböző típusú ágyút zsákmányoltak.

Ugyanakkor a franciák egy új háborús instrumentumot állítottak be, poklok poklát, vassárkányt; a tankot.

„Ez döntő jelentőségű eset — magyaragazgatta — de a háboru egészére nincs különös befolyással.”

És már ment a térképhez és magyaragazgatta.

„Méltóztatnak látni, itt ezen a részen most a németek egy átkaroló mozdulatot készítenek elő és belátható időn belül kiköszörülnek a csorbát.”

Az epés ember nem hagyhatta:

„Bizonyára a schwarzwaldiak fogják az átkarolót csinálni. Hires köszörűsők.”

A tanácsos nem reagált és előadását tovább folytatta:

SPORT

Nagy meglepetéseket hoztak a vasárnapi eredmények

A tegnapi forró júliusi vasárnap a sportsezon valósággal forrponthoz érkezett. Tenisz, atlétika, uszás, vízpoló és futballeredmények halmaza hirdeti a sportoknak hatalmas evolúcióját és a krónikásnak alig jut helye az eseménynek száraz leközléséhez is. Kritizálni, kommentálni nincs idő és nincs hely. Az eredmények beszélnék a színes tudósítások helyett:

Labdarugás

Kolozsvár, KMSC—Haggibbor 3:1 (2:1). Kánikulai meccs, különösebb sport érték nélkül. Az első félidőben a Haggibbor jobb, szünet után a munkás csapat ur a pályán. Seliceanu Gergely kifogástalanul bíraskodott. A gólokat Bozsi és Bindasz (2), a vigaszgolt Loh Marci rúgta. A Haggibborból Löbl kapus, Zellig Rudi és a csatársor balszárnya produkált kiváló.

Nagyvárad, Makkabi—Kadima 1:1. A nagyvárad és temesvári zsidó csapatok igen szép futballt játszottak amely teljes mértékben dicséretet érdemel! A mindvégig fair és nivós meccs góljait Herrmann és Kohn rúgták.

Arad, Banatul—Hakoah 5:0 (2:0). AAC—ATE 1:1 (1:0) szombat és 4:2 (1:2) vasárnap. Gloria CFR—SMTE 4:2 (3:0).

Temesvár, Kinizsi—TMTE 0:0. A Kinizsiben vendégszerepelt Semler, a Boesky proficsatára is, Hajduk—Unió 2:2 (2:1).

Lupény, Kairó válogatott—Jiul 2:1 (1:0). (Szombaton).

Petrozsény, Kairó válogatott—Jiul 2:2 (2:1).

Brassó, BMTE—Olimpia 4:2 (3:0). Brasovia—IAR 4:1 (2:0). Olimpia—IAR 4:1 (1:0). Brasovia—BMTE 1:1 (0:1).

Nagybánya, Szamosujvári Sparta—BSC 2:1 (1:0).

Dés, Dési CFR—Hakoah 2:1 (1:1). Botrányos lefolyású, durva meccs. A szövetség szigorú eljárását indít a CFR ellen, mert nem affilált csapattal játszott a tilalom ellenére is.

Düsseldorf, Hertha (Berlin)—IFO Nürnberg 3:2. Országos bajnoki elődöntő.

Montevideo, Ferencváros—Urugay válogatott 3:2 (3:0). A világ futballsportjának nagy meglepetése a kétszeres világbajnok válogatott csapat veresége a magyar klubcsapattól.

Tenisz

A KAC kupaversenyét a rendező egyet nyerte meg rendkívül izgalmas közdelem után a Haggibbor ellen. A két kolozsvári egyet sorra nyerte az előmérkőzéseket és egymással szembekerültek a döntőben. A KAC sorsolása azonban sokkal kedvezőbb volt, mint a Haggibboré és jóformán pihentetett állott ki, míg a Haggibbornak a meglepő játékerőjű gyergyói csapaton kívül a legveszélyesebb ellenfél a nagyvárad NSE jutott. A Haggibbor fiataljai ilyen körülmények között fáradtan küzdöttek és ez döntötte el a versenyt a KAC javára, melylyel egyébként teljesen egyenrangú és egyenlő körülmények között a két csapat találkozása mindenkor teljesen nyílt. A felek egyenlő erejét mutatja az is, hogy a döntő minden egyes meccse 3 szettben dőlt el. A KAC 5:2 arányban győzött a döntőben, míg az elődöntőkben a TSC-t szintén 5:2-re verte. A Haggibbor a TC-t 6:1-re, a GySE-t 4:3-ra és az NSE-t szintén 4:3-ra győzte le. A KAC csapatában Benedek, Szász II, Fehér Margit és Marton Lili, a Haggibbor együttesében Simon Enci, Radó Gyuri, Mandl Klári Frenkel Kató és Hermann Klári arattak sikereket.

Vasárnap kerül elődöntésre a Haggibbor-kupa, amelyen az összes kolozsvári szeniorok és a NAC csapata indul, amelyben az ország legjobb hölgyjátékosa, Zizovits Lenke is szerepelni fog.

Amerika—Németország 5:0. Berlinben vasárnap befejezték a Davis Cup mérkőzést az Egyesült Államok és Németország mint az európai és amerikai zóna győztesei között. Az amerikaiak minden egyes meccset megnyerve, lehengerelték ellen-

felüket és ezzel bejutottak a döntőbe, ahol a védő Franciaország lesz az ellenfelük. **Uzás**

A Comitetul Regional klubközi uszázversenye csekély részvétel mellett került a strandfürdőben elődöntésre. Remélhető, hogy a kedvező időjárás most már lehetővé teszi a racionális tréninget és akkor nagyobb mezőnyök állnak majd starthoz, megfelelő je eredményeket produkálva. A versenyen az Univeritatea nem indított versenyzőket, a Haggibbor néhány renegátja viszont versenyen kívül állott starthoz. A legtöbb versenyszámot a Tenisz Club nyerte, amely — miután a teniszben nem sok babért tud szerezni, az uszázra vetette magát és sorra csábitja el különböző előnyök ígérgetésével más egyletek nevelt uszósit. Erre még legközelebb visszatérünk.

A budapesti UTE ajánlatot intézett a szövetséghez, hogy hajlandó világhírű polócsapatát és uszót Kolozsvárra küldeni. A tárgyalások megindultak és valószínűnek látszik, hogy talán már a jövő vasárnap a kiváló budapesti csapat fog a strandfürdőben vendégszerepelni.

Külföldi eredmények: Magyarország—Csehszlovákia vízpoló 11:1. Magyarország—Ausztria vízpoló 5:1. Magyarország—Olasz uszómérkőzés Bolognában 40:31. Magyar—osztrák hölgyuszómeccs Miskolcon 30:25. Belgium—Németország vízpoló (Hannover) 3:2 (1:0).

Atlétika

A román-lengyel versenyről több lapban téves értesítés jelent meg és a nagy hőséget hozták fel a súlyos vereség indokolásául. Az igazság ezzel szemben ép az ellenkező, amennyiben Lembergben a verseny napjain rendkívül hideg volt és ez befolyásolta leginkább a román atléták teljesítményét, akik azonban azzal vizsgaszalódhatnak, hogy meleg időben sem tudták volna a lengyeleket túlszárnyalni.

Budapest, A MAC Hősök versenyén 2 új országos rekordot állítottak fel: Szabó 1500 méteren 4 p. 02.4 mp. és Somfay 400 méteres gáton 56.2 mp. idővel. A verseny többi eredménye közül kiemelkedik Késmárky 192 cm.-es magasugrása. Marvalts 45.06 m.-es diszkoszobása. A verseny alapján kijelölték a jövő héten Berlin ellen versenyző válogatott csapatot.

Boroszlóban tegnap kerültek elődöntésre a német atlétikai bajnokságok elsőrangú eredményekkel. Rudugrásban Wegener (Halle) 399 cm.-el, 5000 méteren Kilp (Duisburg) 15 perccel német rekordot javított, de nagyszerű a távolugrás Köhlermann (Hamburg) 729 cm.-es, a diszkoszban Hirschfeld 45.12 m.-es, a súlyban Hirschfeld 15.25 m.-es, 400 méteren Büchner 48.1 mp.-es és 800 m.-en Müller 1 p. 53.8 mp.-es eredménye is.

Comunitatea Izraelita Aut. Ortodoxa, Dej. איתנו ארומה. איתנו קולטונקיינדוק. דעני.

273/1929

ב"ה

Bérbeadási hirdetés.

A Deji Aut. Orth. Izraelita Hitköz. és újonnan átalakított és modernül berendezett gőz- és kádfürdővel kapcsolatos rituális fürdője, a hozzátartozó lakással együtt, a f. évi augusztus hó 5-től kezdődően egy, esetleg három évre árverés útján bére fog adni. Azok, kik ezen bérleményre reflektálnak, felhivatnak, hogy írásbeli zárt ajánlatukat tizezer lei banatpézz deponálása mellett, melyet bérlo kaucióként harmincezer leire kiegészíteni tartozik, legkésőbb f. hó 31-éig a hitközséghez benyújtsák. A fürdő hávi bérének kikülfaltási ára tízezer Lei. Az árverési feltételek a hitközségi irodában (Strada Stefan cel Mare) megteudhatók, ahol a fürdő jövedelmezőségére és a bérletre vonatkozó egyéb felvilágosítások is megadhatnak.

Dej, la 18. Iulie 1929.

Rosenzweig Jakob s. k. hitközségi elnök.

Klein Nándor s. k. hitközségi jegyző.

SZ

KIADÓNY

Str

ELOFLZE

Egész

Felév

Negy

Egy

X. évf

192

• 56

Fisc

a ku

(Bucurest-

Kelei tudosi

már röviden

a kamara teg

József dr.

amelynek so

gatva mutatt

módosítása

a romániai

ganizációja

megrenditeni

tativ és kult

A ku

Nem hisze

zsef dr., —

paragrafusai

törvényjavas

ennek a tör

állítani, hogy

szó kivélsik

rendkívüli s

a törvényjav

nak, hogy a

tosságot tul

ban a törvén

táris kérdése

nom önkét

súlyos igazs

vényjavaslatt

ben, hogy ö

miatt nem f

hogy ezzel p

litikai mult

zsidó vallás

mem előtt. M

mány és Vla

műségéről, d

hogy a ku

önök súlyos

A javas

az orto

— Nem v

olyan törvén

lelkiismereti

meg — dem

a lelkiismer

szent. Szeret

gokat, a besz

őxok, még

Nincs senki,

tedoxiát, min

mert az orto

erő, amely a

sen keresztii

nek azonban

ságkos, sem

nincsen köze

megmagyaráz

tették a Par

akár a Zsidó

akár a nemze

lbit meghallg

Fischer Jó

arra, hogy a

jükkel és tud

vényhozás m

törvényjavas